

V Kelči se dýmkařstvím živilo až 50 rodin

MUZEJNÍ

KUKÁTKO

Mostky, koží brady, rybí ocasy... tak pod těmito a mnohými dalšími neobvyklými názvy se skrývají dýmky, které se zhotovovaly v Kelči.

Toto malé městečko patřilo k největším výrobcům dřevěných dýmek u nás a jejich výrobou se proslavilo nejen v českých zemích, ale i v zahraničí. Zdejší fajfkáři (místní název pro dýmkaře) je vyváželi do Rakouska, Ruska či Polska a dýmkař Vojtěch Pajdla je posílal dokonce až do USA (jedna z dodávek údajně ztroskotala na lodi Titanic). Podle míst, kam byly exportovány se i pojmenovávaly, jako např. vídeňky, znojemky, uherky, slovenky apod.

Zlatá léta zažívalo kelečské dýmkařství od 60. let 19. století do 1. světové války. Svědčí o tom

i počet obyvatel, kteří se tehdy výnosným dýmkařstvím živilo. V roce 1869 zde působilo 13 dýmkařských mistrů a 73 tovaryšů a pomocníků, před vypuknutím 1. světové války je vyrábělo až 50 rodin.

Dýmka na obrázku byla také vyrobena v Kelči a jedná se o dýmku reklamní (!). Od běžné produkce kelečských dýmkařů se liší hned ve dvou směrech. Jednak svými rozměry – dýmka na obrázku je 76 cm vysoká, hlavička má 28 cm, normální dýmky jsou asi 3x menší. Jednak svou výzdobou – kelečské fajfky bývaly většinou hladké, neřezbované, dýmka na obrázku je zdobena re-

liévní řezbou s loveckou tematikou. Jedním z mála dýmkařů, jenž dřevorezbu dekoroval nejen vlastní díla, ale i výrobky ostatních fajfkářů, byl Arnošt Both (1881-1949). Ten vyřezával na hlavičky monogramy i rozmanité figurální motivy, odléváky zase formoval do podoby zvířecích hlav. A právě tento umný řezbář a dýmkař je i tvůrcem naší reklamní dýmky.

Láká-li vás svět modravého dýmu a chcete-li se vydat na pouť, kterou dýmka od dob svých počátků u amerických indiánů urazila a kterou v našem regionu zakončila v Kelči, máte jedinečnou šanci: od května je v Kelči nově otevřena expozice nazvaná Po stopách kelečského dýmkařství, kde můžete nahlédnout do dýmkařské dílny a vidět dýmky nejen kelečské, ale i porcelánky, pěnovky a jiné...

Mgr. Milada Fohlerová, etnograf, Muzeum regionu Valašsko, Vsetín

Foto: REKLAMNÍ DÝMKA kelečského dýmkaře Arnošta Botha. Foto: M. Fohlerová